

2026. GADA OKTOBRIS

PRAKTISKS CEĻVEDIS PAŠVALDĪBU PASĀKUMU ORGANIZATORIEM

Atbildīgu un vidi cenošu mazo pasākumu organizēšanas ceļvedis

Sanāksmēm, semināriem, apmācībām un mazām konferencēm līdz aptuveni 100 dalībniekiem

Ceļvedis izstrādāts Eiropas Savienības Interreg Baltijas jūras reģiona programmas projekta „Radošas un apritīgas pilsētas – pārejas uz aprites ekonomiku veicināšana vietējā līmenī, iesaistot kultūras un radošās nozares un industrijas (CCC)” ietvaros, kura partneris Latvijā ir Rīgas valstspilsētas pašvaldības aģentūra „Rīgas enerģētikas aģentūra”. Ceļvedis atbalsta Rīgas valstspilsētas pašvaldības aprites ekonomikas rīcības plāna 2026.–2030. gadam īstenošanu kultūras un pasākumu jomā.

Ievads: kam un kā šis ceļvedis paredzēts

Šis ceļvedis ir paredzēts maziem pasākumiem – darba grupu sanāksmēm, semināriem, apmācībām un mazām konferencēm līdz aptuveni 100 dalībniekiem, kas pārsvarā notiek telpās. Tas ir sagatavots kā patstāvīgi lietojams praktisks materiāls pašvaldību iestāžu un aģentūru pasākumu organizatoriem, un tā pamatā ir apjomīgais ziņojums „Atbildīgu un vidi cenošu pasākumu organizēšanas ceļvedis” ar ceļa kartēm maziem un lieliem pasākumiem.

Ceļvedis secīgi atbild uz pieciem praktiskiem jautājumiem:

Kāpēc?

pamatojums un
normatīvais ietvars

Ko dod?

ieguvumi

Ko darīt?

kritēriji 11 jomās ar
iepirkuma
prasībām un
pārbaudi

Kā stāstīt?

komunikācija

Kā novērtēt?

izvērtējums

Divi kritēriju līmeņi

Katrā jomā kritēriji doti divos līmeņos.

Minimālais līmenis

Ieteicamais pamatlīmenis, kas neprasa papildu budžetu un ir izpildāms ikvienā iestādes pasākumā, izmantojot Latvijas tirgū plaši pieejamus risinājumus – daudzkārt lietojamus traukus, dzeramo krāna ūdeni, veģetāro ēdienkartes piedāvājumu, atkritumu dalīto vākšanu.

Paaugstinātais līmenis

Brīvprātīgs solis tālāk, ko piemēro, ja to ļauj apstākļi: bioloģiski, sezonāli un vietējas izcelsmes produkti, sertificēta norises vieta, pārtikas pārpalikumu ziedošana u.c.

Paaugstinātās prasības var ieviest pakāpeniski un elastīgi – piemēram, nosakot konkrētu īpatsvaru vai piešķirot papildu punktus piedāvājumu vērtēšanā, tādējādi pakāpeniski sagatavojot tirgus dalībniekus augstākām ilgtspējas prasībām. Šāds dalījums atbilst arī līdzšinējai Latvijas pašvaldību praksei prasības iedalīt minimālajās un paaugstinātajās.

Ar M* tabulās atzīmētas minimālā līmeņa prasības, kas piemērojamas tikai tad, ja pastāv attiecīgais apstāklis (piemēram, pasākumam ir āra daļa).

Mazā pasākuma trīs izšķirošās izvēles

Mazajiem pasākumiem ir trīs izšķirošās izvēles, kas nosaka to ietekmi uz ilgtspēju:

1 Norises vieta un hibrīda dalība

Vai nepieciešama norise klātienē un vai iespējama attālināta vai hibrīda dalība.

2 Ēdināšana

Īpaši kafijas pauzes un pusdienas, tostarp iespēja neizmantot vienreizlietojamus traukus.

3 Materiālais nodrošinājums

Drukātie izdales materiāli un dāvanu komplekti, kas mazā pasākumā var veidot lielāko daļu atkritumu.

1 Nepieciešamība un pamatojums

1.1. Aprites ekonomika un pasākumu vides ietekme

Aprites ekonomikas pamatprincips pasākumu organizēšanā ir ietekmes samazināšana jau pirms atkritumu rašanās: vispirms izvērtē, vai un kādā formātā pasākums nepieciešams, tad samazina resursu patēriņu (formāts, telpa, ēdienkarte, druka), pēc tam veido atkārtotas izmantošanas sistēmas (trauki, noformējums, inventārs) un tikai visbeidzot risina nenovēršamo atkritumu šķīrošanu un apsaimniekošanu. Organizatora loma tādējādi paplašinās no pasākuma norises apkalpošanas līdz apmeklētāju izvēlu un visas pasākuma resursu plūsmas ietekmēšanai.

1. attēls. Ilgtspējīgu pasākumu organizēšanas ietekmes hierarhija.

1.2. Normatīvais regulējums: saistošs pienākums, ne tikai brīvprātīga izvēle

Normatīvais regulējums atbildīgu pasākumu organizēšanu jau šodien padara par saistošu pienākumu. Būtiskākās prasības, kas tieši attiecas arī uz maziem pasākumiem:

- Atkritumu apsaimniekošanas likums nosaka atkritumu rašanās novēršanas prioritāti un regulē dalītu savākšanu, tostarp bioloģisko atkritumu apsaimniekošanu.
- Plastmasu saturošu izstrādājumu patēriņa samazināšanas likums aizliedz vienreizlietojamus plastmasas galda piederumus un traukus; iepakojuma apriti regulē arī Iepakojuma likums un Dabas resursu nodokļa likums.
- Dzērienu iepakojuma depozīta sistēma darbojas valsts mērogā – depozīta iepakojums jāsavāc atsevišķi un jānodod sistēmā.
- Rīgā kopš 2024. gada 1. janvāra ielu tirdzniecībā pasākumu laikā vienreizlietojamo glāžu vietā obligāti jāizmanto vairākkārt lietojamās glāzes; Liepājā šāda prasība ir spēkā no 2026. gada 1. janvāra.
- ES Iepakojuma regula (ES) 2025/40 (piemērojama no 2026. gada 12. augusta) virza uz iepakojuma apjoma samazināšanu un atkārtotu izmantošanu.
- Grozījumi Negodīgas komercprakses aizlieguma likumā (direktīvas (ES) 2024/825 prasības, piemērojamas no 2026. gada 27. septembra) pastiprina ierobežojumus nepamatotiem vispārīgiem vides apgalvojumiem – „zaļš”, „videi draudzīgs”, „ilgtspējīgs” bez pierādījuma rada juridisku risku.
- Publisko iepirkumu likuma mērķos ietverta ilgtspējīgu iepirkumu veikšana; spēku zaudējušo MK noteikumu Nr. 353 zaļā publiskā iepirkuma kritērijus var turpināt izmantot kā brīvprātīgu metodisko paraugu.
- Publisku izklaides un svētku pasākumu drošības likums paredz norises vietu izvēlēties un iekārtot atbilstoši dalībnieku skaitam, ievērojot vides aizsardzības, higiēnas, ugunsdrošības un citas prasības; piekļūstamības prasības nosaka Preču un pakalpojumu piekļūstamības likums, bet datu apstrādi reģistrācijā – Vispārīgā datu aizsardzības regula.

1.3. Rīgas rīcībpolitikas ietvars

Rīgas rīcībpolitikas ietvaru veido dalība ES misijā „100 klimatneitrālas un viedas pilsētas līdz 2030. gadam” un tās ietvaros izstrādātais Rīgas Klimata pilsētas līgums, kas nosaka pilsētas virzību uz klimatneitralitāti līdz 2030. gadam. Šo ietvaru papildina Arites ekonomikas rīcības plāns 2026.–2030. gadam, kas pasākumu jomā paredz ilgtspējīgu publisko pasākumu vadlīniju ieviešanu, trauku depozīta sistēmas paplašināšanu un pasākumu inventāra koplietošanas sistēmas izveidi.

Pašvaldības iestāžu rīkoti pasākumi, kuros šie principi tiek īstenoti praksē, vienlaikus var kalpot par uzskatāmu piemēru un veicināt līdzīgas pieejas pārņemšanu arī citu pasākumu organizatoru vidū.

2 Ieguvumi: ieguldījums, kas atmaksājas mērāmā veidā

Atbildīga pasākumu organizēšana nav papildu slogs, bet gan ieguldījums, kas var atmaksāties zemākās izmaksas, mazākos juridiskajos riskos, stiprākā reputācijā un plašākā sabiedrības atbalstā.

Būtiskākie ieguvumi ir trīs. Pirmkārt, samazinās izmaksas pozīcijās, kas jau veido daļu no pasākuma budžeta – atkritumu apsaimniekošanā un dabas resursu nodokļi, drukas materiālos, degvielā un pārtikas iepirkumā. Otrkārt, daļa ilgtspējas prasību jau ir juridiski saistošas, bet citas par tādām kļūs tuvākajos gados, tādēļ savlaicīga pielāgošanās ļauj izvairīties no straujas un potenciāli dārgākas prasību ieviešanas vēlāk. Treškārt, samazinās arī organizatoriskais slogs pēc pasākuma – jāapsaimnieko mazāks atkritumu apjoms, telpas iespējams ātrāk nodot, un mazinās ar pasākuma norisi saistīto sūdzību risks.

Dimensija	Ieguvumi un izmērīti piemēri
Vides	Mazāks atkritumu apjoms, vienreizlietojamā iepakojuma, enerģijas un ūdens patēriņš, kā arī mazākas transporta un ēdināšanas radītās emisijas. Festivāls LAMPA, ieviešot depozīta traukus, atkritumu apjomu samazināja par aptuveni 85 %, savukārt „Summer Sound”, nodrošinot 45 000 depozītglāžu apriti, atkritumu apjomu samazināja trīskārt. Depozītglāze bieži jau pēc aptuveni piecām lietošanas reizēm kļūst videi izdevīgāka par vienreizlietojamu glāzi un var tikt izmantota atkārtoti līdz pat 700 reizēm.
Ekonomiskie	Tiešs izmaksu samazinājums, samazinot drukāto materiālu apjomu, atkritumu apsaimniekošanas izmaksas, atkārtoti izmantojot materiālus un precīzāk plānojot ēdināšanu, lai mazinātu pārpalikumus. TEDxMileHigh, atsakoties no drukātām programmām par labu pasākuma lietotnei, ietaupīja vairāk nekā 7000 ASV dolāru drukas izmaksas. Pilnībā virtuālas konferences oglekļa pēda var būt par 94 % un enerģijas patēriņš par 90 % mazāks nekā klātienē konferencei.
Reputācijas	Pārskatāma vides prakses īstenošana un komunikācija stiprina organizatora un pilsētas tēlu. Savukārt pamatoti un pārbaudāmi vides apgalvojumi palīdz mazināt zaļmaldināšanas juridiskos un reputācijas riskus, kas no 2026. gada 27. septembra kļūst īpaši aktuāli. Rīgai kā ES klimata misijas pilsētai atbildīgi organizēti pasākumi ir arī iespēja demonstrēt pilsētas klimapolitikas mērķu īstenošanu praksē.
Sabiedrības iesaistes	Pasākumi var kalpot kā praktiska vides izglītības platforma – dalībnieki praksē iepazīst atkritumu šķirošanu, daudzkārt lietojamus traukus, augu valsts ēdienu izvēles un citus ilgtspējīgus risinājumus. Šāda pieredze var veicināt paradumu maiņu arī ārpus pasākuma. Vienlaikus rodas multiplikatora efekts, jo citas iestādes un organizācijas var pārņemt redzamus un praksē pārbaudītus risinājumus.

1. tabula. Atbildīga pasākuma ieguvumu dimensijas ar izmērītiem piemēriem.

Izdevīgums darbojas četros laika nogriežņos vienlaikus:

Šodien tiešs izmaksu ietaupījums	Tuvākajos gados saistošo prasību izpilde ar apsteigumu	Pastāvīgi reputācijas un uzticēšanās kapitāls	Ilgttermiņā vietējā ilgtspējīgu pakalpojumu tirgus attīstība, kas pazemina izmaksas visiem nākamajiem pasākumiem
---	---	--	---

3 Darbības pa pasākuma organizēšanas posmiem

Tabula apkopo galvenās darbības, kas ilgtspējas prasību izpildi iestrādā ierastajā maza pasākuma organizēšanas gaitā – no plānošanas līdz noslēgumam.

1 Plānošana un iepirkums	● izvērtēt pasākuma formātu: vai nepieciešama norise klātienē un vai iespējama attālināta vai hibrīda dalība ● izvēlēties norises vietu, kas ir ērti sasniedzama ar sabiedrisko transportu ● pasūtīt ēdināšanu atbilstoši ilgtspējas kritērijiem ● noformējumam izmantot organizatora rīcībā jau esošus vai atkārtoti izmantojamus materiālus ● izvēlēties piemērojamo ilgtspējas kritēriju līmeni – minimālo vai paaugstināto.
2 Sagatavošana, ielūgumi un reģistrācija	● izmantot digitālus ielūgumus, tajos iekļaujot informāciju par nokļūšanu ar sabiedrisko transportu ● ja paredzēta ēdināšana, veģetāro ēdienu noteikt par standarta izvēli, maltīti ar gaļu nodrošinot pēc dalībnieka pieprasījuma ● savlaicīgi apstiprināt dalībnieku skaitu un ēdināšanas izvēles, lai precīzāk plānotu ēdiena daudzumu un mazinātu pārtikas pārpalikumus.
3 Norise	● kafijas pauzēs izmantot daudzkārt lietojamus traukus un nodrošināt dzeramo ūdeni no krāna ● atkritumu šķirošanas punktus izvietot labi redzamās un ērti pieejamās vietās ● energoefektīvi pārvaldīt apgaismojumu, apkuri, gaisa kondicionēšanu un tehnisko aprīkojumu ● ja nepieciešams, nodrošināt kvalitatīvu attālinātas dalības iespēju.
4 Noslēgums	● pārtikas pārpalikumus ziedot, nodot darbiniekiem vai pasākuma dalībniekiem līdzņemšanai ● uzskaitīt radušos atkritumus, ja tas ir praktiski iespējams ● izslēgt apgaismojumu un tehniskās iekārtas uzreiz pēc pasākuma ● īsi apkopot ilgtspējas rezultātus, piemēram, dalībnieku skaitu, ēdiena pārpalikumu un atkritumu apjomu, izmantotās drukas daudzumu un transporta izvēles, lai rezultātus varētu salīdzināt ar nākamajiem pasākumiem.

2. tabula. Galvenās darbības maza pasākuma organizēšanas posmos.

4 Konkrēti kritēriji pasākuma organizēšanas jomās

Katrā jomā sniegts īss apraksts ar pamatojumu un kritēriju tabula, ko var tieši izmantot iepirkuma vai cenu aptaujas tehniskajā specifikācijā. Katram kritērijam norādīts samērīgs pārbaudes veids – vienkāršākos gadījumos piegādātāja apliecinājums vai vizuāla pārbaude, būtiskākajām prasībām – dokumentārs pierādījums. Ja kā pierādījums norādīts konkrēts sertifikāts vai dokuments, pieņemami arī līdzvērtīgi pierādījumi.

Minimālā (M) līmeņa prasības ieteicams iekļaut kā pamatprasības tehniskajā specifikācijā, bet paaugstinātā (P) līmeņa prasības – kā tehniskās specifikācijas daļu vai kā papildu punktus piedāvājumu vērtēšanā. Katras jomas zilajā labās prakses blokā parādīts, ka prasības jau šodien tiek īstenotas Latvijā un citās valstīs – tos var izmantot arī sarunās ar piegādātājiem un pasākuma komunikācijā.

M minimālais **M*** minimālais, ja attiecināms **M/P** minimālais vai paaugstinātais **P** paaugstinātais

Jomu pārskats

4.1 Ēdināšana	5 M 4 P	4.2 Iepakojums un trauki	3 M 1 P
4.3 Atkritumu apsaimniekošana	3 M 2 P	4.4 Komunikācija un digitālie risinājumi	3 M 2 P
4.5 Enerģija un ūdens	4 M 1 P	4.6 Mobilitāte un transports	3 M 2 P
4.7 Norises vieta	3 M 2 P	4.8 Noformējums	3 M 1 P
4.9 Zaļmaldināšanas novēršana un sertifikāti	2 M 1 P	4.10 Piegādātāji	3 M 1 P
4.11 Pieejamība, iekļautība un drošība	4 M 2 P		

Skaitļi rāda kritēriju skaitu katrā jomā: M – minimālā līmeņa (ieskaitot M* un M/P), P – paaugstinātā līmeņa.

4.1 Ēdināšana

Organizators var tieši ietekmēt ēdiena pasniegšanas veidu, ēdienkartes izvēli, pasūtāmo daudzumu un rīcību ar pārtikas pārpalikumiem. Tā kā dzīvnieku izcelsmes produktu ražošana rada nesamērīgi lielu daļu no pārtikas sistēmas vides slodzes, gaļas un arī piena produktu īpatsvara samazināšana ir viens no efektīvākajiem veidiem, kā mazināt pasākuma ēdināšanas ietekmi uz vidi. Praktiska pieeja ir veģetāru maltīti noteikt par pamata jeb noklusējuma izvēli, vienlaikus saglabājot iespēju pieteikt maltīti ar gaļu. Trijos randomizētos eksperimentos konferencēs, mainot tikai reģistrācijas anketā piedāvāto maltīšu izvēles struktūru, veģetāro maltīšu īpatsvars pieauga no 2-12,5 % līdz 86-89 %, un vairākums dalībnieku šo pieeju vērtēja pozitīvi. Papildus precīza porciju un nepieciešamā pārtikas daudzuma plānošana samazina gan izmaksas, gan pārtikas pārpalikumus. Pārtikas ziedošanu Latvijā uzrauga Pārtikas un veterinārais dienests atbilstoši Pārtikas aprites uzraudzības likumam un citām pārtikas apriti regulējošajām prasībām.

Latvijā

Latvijas Aprites ekonomikas forumā 2025 VEF Kultūras pilī ēdieni tika pasniegti daudzkārt lietojamus traukus, ūdens – karafēs, un dalībnieki tika aicināti ņemt līdzi savu ūdens pudeli un pārtikas kastīti. „Liepāja 2027” ekodizaina vadlīnijas paredz, ka katrā pasākumā jābūt pieejamai vismaz vienai vegānai un vienai veģetārai maltītei.

Citās valstīs

Kopš 2012. gada festivāls Way Out West Zviedrijā ir pilnībā veģetārs; festivāla oglekļa emisijas samazinājās par aptuveni 40 %. Trijos randomizētos eksperimentos Dānijas konferencēs, nosakot veģetāro maltīti par pamata izvēli reģistrācijas anketā, veģetāro maltīšu īpatsvars pieauga no 2–12,5 % līdz 86–89 %.

Nr.	Līm.	Kritērijs	Verifikācija (pierādījums)
1.	M	Kafijas pauzēs un pusdienās izmanto tikai daudzkārt lietojamus traukus un galda piederumus.	Ēdinātāja piedāvājums; vizuāla pārbaude pasākuma laikā.
2.	M	Cukuru, pienu, mērces un uzkodas nodrošina dozatoros vai lielapjoma traukos, neizmantojot individuālu fasējumu.	Ēdinātāja apliecinājums; vizuāla pārbaude pasākuma laikā.
3.	M	Dzeramo ūdeni pasniedz karafēs, krūzēs vai līdzvērtīgos liela tilpuma atkārtoti uzpildāmos traukos, nevis individuālā fasējumā.	Vizuāla pārbaude pasākuma laikā.
4.	M	Vismaz 50% no ēdienkartes piedāvājuma veido veģetāri (augu valsts) ēdieni, kur šie ēdieni ir norādīti kā pamata (noklusējuma) izvēles.	Pirms pasākuma iesniegta ēdienkarte; reģistrācijas anketas forma.
5.	M	Porciju skaitu precīzē atbilstoši apstiprinātajam dalībnieku skaitam ne vēlāk kā divas darbdienas pirms pasākuma.	Pasūtīto porciju skaita salīdzinājums ar apstiprināto dalībnieku skaitu.
6.	P	Izmanto sezonālus Latvijas izcelsmes augļus un dārzeņus, piedāvājumā norādot to izcelsmi.	Izcelsmes norāde piedāvājumā; pēc pieprasījuma – preču pavaddokumenti.
7.	P	Izmanto bioloģiskās lauksaimniecības produktus, piedāvājumā norādot to īpatsvaru.	Bioloģiskās lauksaimniecības sertifikāts vai līdzvērtīgs pierādījums.
8.	P	Par pārtikas pārpalikumu ziedošanas vai nodošanas kārtību rakstveidā vienojas pirms pasākuma.	Iepriekšēja vienošanās ar saņēmēju; pēc pasākuma – nodošanas apliecinājums.
9.	P	Tiek piedāvāta pilnībā veģetāra / augu valsts ēdienkarte.	Ēdienkarte.

3. tabula. Ēdināšanas kritēriji maza pasākuma iepirkuma dokumentācijai.

4.2 Iepakojums un trauki

Nelielā iekštelpu pasākumā no vienreizlietojamiem traukiem un porciju iepakojuma iespējams izvairīties pilnībā, izmantojot norises vietā pieejamos daudzkārt lietojamus traukus, organizatora rīcībā esošo inventāru vai nomas pakalpojumus. Ja pasākumam ir āra daļa, ieteicams izmantot depoziā vai nomas trauku sistēmu. Festivāla LAMPA pieredze rāda, ka pārdomāti organizētā depoziāglāžu sistēmā iespējams atgūt vairāk nekā 95% aprītē laisto glāžu. Rīgā vairākkārt lietojamu glāžu izmantošana ielu tirdzniecībā pasākumu laikā ir obligāta prasība. Savukārt piegādātājiem var noteikt prasību preces piegādāt atkārtoti izmantojamā vai samazināta apjoma transporta iepakojumā.

Latvijā

Sarunu festivāls LAMPA ēdinātāju līgumos nosaka obligātu dalību depoziā sistēmā, kas attiecas ne tikai uz glāzēm, bet arī uz ēdiena traukiem. Depoziā sistēmā tiek atgūti vairāk nekā 95 % aprītē laisto trauku. Savukārt festivālā „Summer Sound”, nodrošinot 45 000 depoziāglāžu apriti, atkritumu apjoms tika samazināts trīskārt. Rīgā prasība izmantot daudzkārt lietojamās glāzes ielu tirdzniecībā pasākumu laikā ir nostiprināta pašvaldības saistošajos noteikumos.

Citās valstīs

Igaunijas Dziesmu svētkos, izmantojot depoziā sistēmu, tika novērsta vismaz 55 000 vienreizlietojamo glāžu izmantošana.

Daļa no šiem kritērijiem pārklājas ar ēdināšanas sadaļu, tādēļ prasības, kas jau tajā iekļautas, citās sadaļās nav nepieciešams atkārtot.

Nr.	Līm.	Kritērijs	Verifikācija (pierādījums)
1.	M	Netiek izmantoti vienreizlietojami trauki, glāzes un galda piederumi; izmanto norises vietas vai organizatora krājumos esošus vai nomātus daudzkārt lietojamus traukus.	Pakalpojuma sniedzēja piedāvājums; vizuāla pārbaude pasākuma laikā.
2.	M	Dzeramo ūdeni pasniedz karafēs, krūzēs vai līdzvērtīgos liela tilpuma atkārtoti uzpildāmos traukos, nevis individuālā fasējumā. Lielākam dalībnieku skaitam nodrošina ūdens uzpildes vietas.	Vizuāla pārbaude pasākuma laikā.
3.	M*	Ja pasākumam ir āra daļa vai tajā notiek izbraukuma tirdzniecība, izmanto daudzkārt lietojamu glāžu un trauku depoziā vai nomas sistēmu; valsts depoziā sistēmas iepakojumu savāc atsevišķi un nodod sistēmā.	Pakalpojuma vai nomas līgums; dati par izsniegto un atpakaļ saņemto trauku skaitu.
4.	P	Preces piegādā atkārtoti izmantojamā vai atgriežamā transporta iepakojumā; ja tas nav iespējams, iepakojuma daudzumu samazina līdz minimumam.	Piegādātāja risinājuma apraksts piedāvājumā; pēc pieprasījuma – atpakaļnodošanas apliecinājums.

4. tabula. Iepakojuma un trauku kritēriji maza pasākuma iepirkuma dokumentācijai.

4.3 Atkritumu apsaimniekošana

Vispirms novērš atkritumu rašanos, savukārt nenovēršamos atkritumus šķiro to rašanās vietā. Pie kafijas paužu un ēdināšanas zonām vienkopus izvieto vismaz trīs skaidri un vienoti marķētas tvertnes – iepakojumam, bioloģiskajiem un pārējiem sadzīves atkritumiem. Šķirošanas sistēmu iepriekš saskaņo ar norises vietu vai atkritumu apsaimniekotāju, lai nodrošinātu, ka sašķirotās frakcijas pēc pasākuma netiek sajauktas. Bioloģisko atkritumu apsaimniekošanas maksa parasti ir zemāka nekā nešķirotu sadzīves atkritumu apsaimniekošanas maksa, tādēļ šķirošana var samazināt arī pasākuma izmaksas. Atkritumu uzskaitē ļauj izveidot bāzes līniju turpmāko pasākumu salīdzināšanai, savukārt labi pamanāma un saprotama šķirošanas sistēma kļūst arī par vides komunikācijas elementu.

Latvijā

Sarunu festivālā LAMPA 2025. gadā, mērķtiecīgi skaidrojot šķirošanas kārtību un iesaistot brīvprātīgos šķirošanas uzraudzībā, pirmo reizi pārstrādei tika nodots nozīmīgs bioloģisko atkritumu apjoms.

Citās valstīs

Kopenhāgenā uz zemes izvietotas pēdu norādes līdz atkritumu tvertnēm samazināja zemē nomesto atkritumu daudzumu par 46%. Roskildes festivāls Dānijā publisko pārstrādes rezultātus arī tad, ja izvirzītais mērķis nav sasniegts; vienā no ziņojumiem norādīts 22 % pārstrādes rezultāts pret 65 % mērķi.

Nr.	Līm.	Kritērijs	Verifikācija (pierādījums)
1.	M	Ēdināšanas zonā vienkopus izvieto dalītās vākšanas tvertnes vismaz papīra, plastmasas un metāla iepakojumam, bioloģiskajiem un pārējiem atkritumiem, izmantojot vienotu marķējumu.	Vizuāla pārbaude; fotofiksācija.
2.	M	Kafijas pauzēs un ēdināšanā radušos bioloģiskos atkritumus vāc atsevišķi un nodod atbilstoši apsaimniekošanai.	Apsaimniekotāja vai norises vietas apstiprinājums.
3.	M/P	Pēc pasākuma fiksē radīto atkritumu daudzumu pa frakcijām, norādot svaru, tilpumu vai maisu skaitu.	Ieraksts pasākuma datu reģistrā.
4.	P	Pasākuma rezultātus salīdzina ar iepriekšējā līdzīga pasākuma datiem un iesaka atkritumu samazināšanas mērķi nākamajam pasākumam.	Datu reģistra ieraksti par vismaz diviem salīdzināmiem pasākumiem.
5.	P	Nešķirotu atkritumu īpatsvars nepārsniedz iepriekš noteikto mērķi, piemēram, vienu trešdaļu no kopējā daudzuma.	Apsaimniekotāja dati vai organizatora uzskaitē pa frakcijām.

5. tabula. Atkritumu apsaimniekošanas kritēriji maza pasākuma iepirkuma dokumentācijai.

4.4 Komunikācija un digitālie risinājumi

Mazā pasākumā lielāko daļu drukāto materiālu iespējams aizstāt ar digitāliem risinājumiem: ielūgumus, programmu, prezentācijas un izdales materiālus nosūta elektroniski vai dara pieejamus, izmantojot saiti vai QR kodu, savukārt drukāšanu paredz tikai pamatotos gadījumos. Dalībnieku dāvanu komplektus neiekļauj, bet izvērtē to nepieciešamību un praktisko vērtību vai var izmantot kā dekorācijas.

Reģistrācijas anketu var izmantot arī pasākuma plānošanai nepieciešamo datu iegūšanai, piemēram, par ēdiena izvēli un plānoto nokļūšanas veidu, vienlaikus ievērojot datu minimizācijas principu un Vispārīgās datu aizsardzības regulas prasības. Ja paredzama dalībnieku ierašanās no attālākām vietām, izvērtē attālinātas vai hibrīdas dalības iespēju, jo tā var samazināt pasākuma vides ietekmi gadījumos, kad faktiski aizstāj nepieciešamību pēc tāla brauciena.

Latvijā

Latvijas Aprites ekonomikas forumā 2025 dalībnieku informēšanai tika izmantoti digitāli risinājumi. Pēc pasākuma tiešsaistē tika publicēti 34 sesiju ieraksti, nodrošinot iespēju saturu noskatīties arī tiem interesentiem, kuri nevarēja piedalīties klātienē. Rimi Rīgas maratons pirms iespējamās pārejas uz digitālām medaļām aptaujāja dalībniekus; aptuveni 80 % vēlējās saglabāt fiziskas medaļas, tāpēc šī iecere netika īstenota, savukārt citi drukātie materiāli tika digitalizēti.

Citās valstīs

TEDxMileHigh Denverā, aizstājot drukātās programmas un kartes ar pasākuma lietotni, ietaupīja vairāk nekā 7000 ASV dolāru drukas izmaksās. Igaunijas prezidentūras ES Padomē 2017. gadā darbā tika ieviests princips strādāt bez papīra, ko vēlāk pārņēma arī nākamās prezidentūras. ICLEI Pasaules kongresā Malmē papīra vizītkaršu vietā tika izmantotas digitālās vizītkartes pasākuma lietotnē; dalībnieki savā starpā apmainījās ar 226 digitālajām vizītkartēm.

Nr.	Līm.	Kritērijs	Verifikācija (pierādījums)
1.	M	Ielūgumus, programmu un izdales materiālus nodrošina digitāli un piekļūstamā formātā; drukāšanu pieļauj tikai pamatotā izņēmuma gadījumā.	Digitālo materiālu kopums; drukas pamatojums un apjoma ieraksts datu reģistrā.
2.	M	Reģistrācijas anketā veģetārā maltīte tiek norādīta kā pamata izvēle, saglabājot iespēju izvēlēties citu maltīti.	Reģistrācijas anketas forma.
3.	M	Dalībnieku dāvanu komplekti netiek paredzēti; nepieciešamos materiālus nodrošina pēc pieprasījuma vai koplietošanai.	Pasākuma tāme; dalībniekiem paredzēto materiālu saraksts.
4.	P	Nodrošina attālinātas vai hibrīdas dalības iespēju.	Tehniskā risinājuma apraksts; attālināto dalībnieku skaits.
5.	P	Prezentācijas un pasākuma ieraksts pieejami digitāli pēc pasākuma.	Materiālu vai ieraksta saite; saskaņojums par publicēšanu.

6. tabula. Komunikācijas un digitālo risinājumu kritēriji maza pasākuma iepirkuma dokumentācijai.

4.5 Enerģija un ūdens

Iekštelpu pasākumā enerģijas patēriņu lielā mērā nosaka norises vietas apsaimniekošana, tāpēc organizatora būtiskākie lēmumi ir dalībnieku skaitam atbilstošas telpas izvēle un efektīvs tās lietošanas režīms. Iekārtu darbību pielāgo pasākuma grafikam un faktiskajam noslogojumam, bet nevajadzīgās iekārtas izslēdz. Katra nepatērētā kilovatstunda un neizmantotais degvielas litrs samazina gan izmaksas, gan ietekmi uz vidi. Ja pasākumam ir āra daļa, priekšroku dod elektrotīkla pieslēgumam, jo tas ļauj izvairīties no dīzeļģeneratora radītajām tiešajām emisijām, trokšņa un lokālā gaisa piesārņojuma. Savukārt dzeramā ūdens nodrošināšana no krāna samazina nepieciešamību iegādāties individuāli fasētu ūdeni un līdz ar to arī iepakojuma atkritumu apjomu un apsaimniekošanas izmaksas.

Latvijā

Dziesmu un deju svētkos 2023 pasākuma teritorijā bija pieejamas dzeramā ūdens uzpildes stacijas, un apmeklētāji drīkstēja ienest atkārtoti uzpildāmas pudeles. Positīvus festivālā apmeklētājiem ir pieejams bezmaksas dzeramais ūdens no “Rīgas ūdens”, un pasākuma teritorijā drīkst ienest savas pudeles uzpildei.

Citās valstīs

Roskildes festivāls Dānijā kopš 2022. gada dīzeļģeneratoru vietā izmanto elektrotīkla pieslēgumu, bet 2025. gadā ēdināšanas standos atteicās arī no gāzes baloniem. Tartu Maraton Igaunijā trases sagatavošanā fosilās dīzeļdegvielas vietā izmanto atjaunojamo degvielu; ar šo darbību saistītās emisijas samazinājās par aptuveni 90 %. Massive Attack koncertā Bristolē 2024. gadā elektroenerģiju nodrošināja saules paneļi un otrreiz izmantotas baterijas; ar enerģijas patēriņu saistītās emisijas bija par 98 % mazākas.

Nr.	Līm.	Kritērijs	Verifikācija (pierādījums)
1.	M	Apgaismojuma, ventilācijas, apkures, gaisa kondicionēšanas un tehniskā aprīkojuma darbību pielāgo pasākuma grafikam un telpu faktiskajam noslogojumam; nevajadzīgās iekārtas izslēdz.	Norises vietas apliecinājums; organizatora pārbaude.
2.	M	Dzeramo ūdeni nodrošina no krāna karafēs, krūzēs vai citos atkārtoti uzpildāmos koplietošanas traukos vai ūdens uzpildes vietās.	Norises vietas apliecinājums; vizuāla pārbaude.
3.	M*	Elektroenerģijas patēriņu fiksē kilovatstundās, ja telpai vai pasākuma zonai ir pieejama atsevišķa uzskaite.	Skaitītāja nolasījumi vai norises vietas sniegta informācija.
4.	M*	Ja pasākums notiek ārpus telpām, izmanto elektrotīkla pieslēgumu; dīzeļģeneratoru pieļauj tikai pamatotas tehniskas nepieciešamības gadījumā ar pasūtītāja iepriekšēju saskaņojumu.	Energoapgādes tehniskā risinājuma apraksts.
5.	P	Norises vietai ir ēkas energosertifikāts, vides pārvaldības sertifikāts vai elektroenerģijas izcelsmes apliecinājums.	Spēkā esošs sertifikāts, izcelsmes apliecinājums vai līdzvērtīgs pierādījums.

7. tabula. Enerģijas un ūdens kritēriji maza pasākuma iepirkuma dokumentācijai.

4.6 Mobilitāte un transports

Dalībnieku pārvietošanās ietekmi mazā pasākumā galvenokārt nosaka divi lēmumi – norises vietas izvēle un dalībniekiem sniegtā informācija. Ceļošana var veidot būtisku, nereti pat lielāko pasākuma oglekļa pēdas daļu, tāpēc priekšroku dod vietai, kas ērti sasniedzama ar sabiedrisko transportu, kājām un velosipēdu. Ielūgumā vai pasākuma informācijā norāda tuvākās pieturvietas, sabiedriskā transporta maršrutus un velonovietnes, neaprobežojoties tikai ar informāciju par autostāvvietām. Reģistrācijas anketā var iekļaut jautājumu par plānoto pārvietošanās veidu, tā iegūstot datus par pasākuma mobilitātes paradumiem. Dalībniekiem, kuriem būtu jāmēro liels attālums, pēc iespējas piedāvā attālinātas dalības iespēju.

Latvijā

Dziesmu un deju svētku dalībniekiem 2023. gadā bija pieejami bezmaksas vilcienu braucieni Pierīgā un īpaša biļete Rīgas sabiedriskajā transportā. Rimi Rīgas maratona dalībnieki 2025. gadā, uzrādot dalībnieka numuru, varēja bez maksas izmantot Rīgas sabiedrisko transportu; maratona ikgadējā aptaujā aprēķinātās emisijas uz vienu dalībnieku samazinājās līdz 10,4 kg CO₂e.

Citās valstīs

UEFA EURO 2024 Vācijā katra spēles biļete vienlaikus nodrošināja 36 stundu bezmaksas sabiedriskā transporta izmantošanu attiecīgajā uzņemtajā pilsētā. Øyafestivalen Oslo pilsētas parkā 98 % apmeklētāju ierodas kājām, ar velosipēdu vai sabiedrisko transportu.

Nr.	Līm.	Kritērijs	Verifikācija (pierādījums)
1.	M	Norises vietas tuvākā sabiedriskā transporta pieturvietā atrodas aptuveni 200 m (vai citā pasūtītāja noteiktā) attālumā un ir sasniedzama pa drošu gājēju maršrutu.	Maršruta un attāluma pārbaude kartē; norises vietas apraksts.
2.	M	Ielūgumā norāda tuvākās pieturvietas, ieteicamos sabiedriskā transporta maršrutus un velosipēdu novietošanas iespējas.	Ielūguma vai dalībnieku informācijas saturs.
3.	M	Reģistrācijas anketā iekļauj jautājumu par dalībnieka plānoto pārvietošanās veidu.	Reģistrācijas anketas forma; apkopotī dati.
4.	P	Ja pasākuma saturs to pieļauj, dalībniekiem no attālākām vietām nodrošina attālinātas dalības iespēju.	Tehniskā risinājuma apraksts; attālināto dalībnieku skaits.
5.	P	Dalībniekiem piedāvā kopbraukšanas vai kopīga transporta koordinēšanas risinājumu.	Organizatora risinājuma apraksts; informācija par tā izmantošanu.

8. tabula. Mobilitātes un transporta kritēriji maza pasākuma iepirkuma dokumentācijai.

4.7 Norises vieta

Norises vietu izvēlas atbilstoši plānotajam dalībnieku skaitam, izvairoties no nepamatoti lielām telpām un ar to apsildi, dzesēšanu un apgaismošanu saistīta papildu enerģijas patēriņa. Priekšroku dod vietai ar dabisko apgaismojumu, jau pieejamām mēbelēm un tehnisko aprīkojumu, tā samazinot nepieciešamību pēc papildu nomas, piegādes un uzstādīšanas, kā arī vietai ar dalītās atkritumu vākšanas iespējām un labu sasniedzamību. Vienlaikus izvērtē vides pieejamību, tostarp bezšķēršļu piekļuvi un pielāgotas sanitārās telpas. Certificēta norises vieta, piemēram, ar EMAS, ISO 14001, Green Key vai līdzvērtīgu apliecinājumu, sniedz trešās puses pārbaudītu informāciju par ieviestu vides pārvaldības sistēmu vai ilgtspējas praksi.

Latvijā

Latvijas Aprites ekonomikas forums 2025 notika VEF Kultūras pilī, kas ir sasniedzama ar sabiedrisko transportu. Skolu jaunatnes dziesmu un deju svētkiem 2025 Rīgas parkos tika iestādītas 15 apputeksnētājiem draudzīgas puķu dobes.

Citās valstīs

Green Key sertifikāciju var saņemt arī konferenču centri un pasākumu norises vietas; sertifikācijas process ietver dokumentētu pierādījumu izvērtēšanu, auditu klātienē un regulāru sertifikāta atjaunošanu. 2026. gada septembrī Latvijā Green Key sertifikāts bija piešķirts 13 viesnīcām un pasākumu norises vietām, Igaunijā – 82, bet Lietuvā – 8. Glastonbury festivāls Lielbritānijā darbojas pēc principa „Love the Farm, Leave No Trace”, un pēc festivāla teritorija tiek atjaunota sākotnējā stāvoklī.

Nr.	Līm.	Kritērijs	Verifikācija (pierādījums)
1.	M	Telpas ietilpība un iekārtojums atbilst plānotajam dalībnieku skaitam un pasākuma formātam.	Telpas apraksts un plāns; ietilpības salīdzinājums ar dalībnieku skaitu.
2.	M	Telpā vai tās tiešā tuvumā ir nodrošināta dalīta atkritumu vākšana.	Norises vietas apliecinājums; vizuāla pārbaude.
3.	M	Nodrošināta vides pieejamība, tostarp bezšķēršļu piekļuve pasākuma telpai un pielāgota tualete.	Norises vietas apraksts; pārbaude apsekojuma laikā.
4.	P	Norises vietai ir spēkā esošs EMAS, ISO 14001, Green Key vai līdzvērtīgs vides pārvaldības apliecinājums.	Sertifikāts un tā spēkā esamības pārbaude.
5.	P	Pasākuma telpā ir pieejams dabiskais apgaismojums.	Norises vietas apraksts; vizuāla pārbaude.

9. tabula. Norises vietas kritēriji maza pasākuma iepirkuma dokumentācijai.

4.8 Noformējums

Noformējumā vispirms izmanto organizatora rīcībā jau esošus vai nomātus elementus. Pamatelementus veido bez datuma un gada norādēm, lai tos varētu izmantot atkārtoti, savukārt mainīgo informāciju izvieto digitāli vai uz viegli nomaināmiem elementiem. Tādējādi vienreizējs izdevums var kļūt par ilgāk izmantojamu ieguldījumu. Jaunus noformējuma elementus iegādājas tikai tad, ja paredzēta to atkārtota izmantošana, uzglabāšana vai nodošana tālākai lietošanai. Izvairās no vienreizlietojamiem rotājumiem, piemēram, baloniem, plastmasas konfeti un vienreizlietojamiem galdautiem.

Latvijā Latvijas Aprites ekonomikas forumā 2025 dalībnieki tika aicināti izmantot jau esošas dalībnieku karšu lentes un pēc pasākuma tās nodot atkārtotai izmantošanai. Skolu jaunatnes dziesmu un deju svētku 2025 gājienā bija aizliegti vienreizlietojami karodziņi, baloni un papīra laternas, savukārt noformējums tika plānots modulārs un kombinējams.	Citās valstīs Eirovīzijā 2024 Malmē 70 % dizaina elementu bija aizņemti, nomāti vai iegādāti lietoti, bet pēc pasākuma 90 % dekorāciju tika izmantotas atkārtoti vai pārprofilētas. ICLEI Pasaules kongresā Malmē dalībnieku kakla lentes tika izgatavotas bez pasākuma nosaukuma un datuma, lai tās varētu izmantot atkārtoti.
---	---

Nr.	Līm.	Kritērijs	Verifikācija (pierādījums)
1.	M	Noformējuma pamatelementi ir veidoti bez datuma un gada norādēm un paredzēti atkārtotai izmantošanai.	Dizaina maketa saskaņošana pirms izgatavošanas.
2.	M	Vispirms izmanto pasūtītāja rīcībā esošus vai nomātus noformējuma elementus.	Izmantoto elementu saraksts; tāmes un nomas pozīcijas.
3.	M	Netiek izmantoti vienreizlietojami rotājumi, tostarp baloni, plastmasas konfeti un vienreizlietojami galdauti.	Piedāvājuma apraksts; vizuāla pārbaude pasākuma laikā.
4.	P	Jauniem noformējuma elementiem ir norādīti materiāli un paredzēta uzglabāšana, atkārtota izmantošana, pārveidošana vai nodošana citam lietotājam.	Materiālu un turpmākās izmantošanas apraksts piedāvājumā.

10. tabula. Noformējuma kritēriji maza pasākuma iepirkuma dokumentācijai.

4.9 Zaļmaldināšanas novēršana un sertifikāti

Par pasākuma vides praksi informē, izmantojot konkrētus un pārbaudāmus faktus, piemēram, „pasākumā netika izmantoti vienreizlietojamie trauki” vai „atsevišķi savākti X kg bioloģisko atkritumu”, nevis vispārīgus apzīmējumus, piemēram, „zaļš”, „videi draudzīgs” vai „ilgtspējīgs pasākums”. Sertifikātus un marķējumus norāda tikai tad, ja tie ir faktiski piešķirti, spēkā esoši un attiecināmi uz konkrēto produktu, pakalpojumu vai norises vietu. Pamatota un pārbaudāma komunikācija mazina juridiskos un reputācijas riskus, kas no 2026. gada 27. septembra kļūst īpaši nozīmīgi, vienlaikus radot salīdzināmus datus turpmāko uzlabojumu izvērtēšanai un pamatošanai.

Latvijā

Rimi Rīgas maratons oglekļa pēdas novērtēšanā iesaistīja Latvijas Universitātes ekspertu un publiski norādīja, ka 2024. gadā pasākuma pēda pieauga līdz 342 t CO₂e, ko skaidroja ar lielāku starptautisko dalībnieku skaitu. Patērētāju Tiesību Aizsardzības Centrs publicē skaidrojumus par vides apgalvojumu formulēšanu un pamatošanu.

Citās valstīs

Coldplay publiskoja turnejas emisiju pārskatu, ko pārbaudīja trešā puse; emisijas uz vienu koncertu bija samazinājušās par 59%, pārsniedzot noteikto 50% mērķi. A Greener Future oglekļa pēdas aprēķini parāda, ka pasākumu emisiju struktūra var būtiski atšķirties, tāpēc faktiskie dati tiek izmantoti vispārīgu pieņēmumu vietā.

Nr.	Līm.	Kritērijs	Verifikācija (pierādījums)
1.	M	Komunikācijā izmanto tikai konkrētus un pārbaudāmus vides faktus; neizmanto vispārīgus apgalvojumus bez pamatojuma.	Publicitātes materiālu pārbaude.
2.	M	Sertifikātus un marķējumus norāda tikai ar spēkā esošu un uz konkrēto objektu attiecināmu piešķirumu.	Sertifikāta, licences vai sertifikācijas reģistra ieraksta pārbaude.
3.	P	Pēc pasākuma publisko sasniegtos vides rezultātus, norādot izmantoto aprēķina vai uzskaites metodi.	Publikācija un rezultātus pamatojošie uzskaites dati.

11. tabula. Zaļmaldināšanas novēršanas kritēriji maza pasākuma iepirkuma dokumentācijai.

4.10 Piegādātāji

Vides kritērijus iekļauj visos attiecināmajos iepirkumos un cenu aptaujās, tostarp ēdināšanas, trauku un norises vietas izvēlē, katram kritērijam jau iepirkuma dokumentācijā nosakot samērīgu un pārbaudāmu izpildes apliecināšanas veidu. Skaidras un pārbaudāmas prasības ļauj piedāvājumus salīdzināt pēc faktiskā vides snieguma un mazina risku, ka ilgtspējas nosacījumi paliek tikai deklaratīvi. Savukārt regulārs publiskā sektora pieprasījums veicina ilgtspējīgu risinājumu piedāvājuma attīstību un piegādātāju kompetences pieaugumu.

Vispārīgā līguma klauzulā var paredzēt, ka piegādātājs apliecina noteikto prasību izpildi un pēc pasūtītāja pieprasījuma iesniedz to pamatojošus pierādījumus. Pasūtītājs būtiskāko prasību izpildi pārbauda piedāvājuma izvērtēšanas vai līguma izpildes laikā, pieņemot arī līdzvērtīgus pierādījumus.

Latvijā

Iepirkumu uzraudzības birojs sadaļā „Stratēģiskais un ilgtspējīgais iepirkums” apkopo skaidrojumus un metodiskos materiālus par vides prasību iekļaušanu iepirkumos. Iepriekš spēkā bijušo Ministru kabineta noteikumu Nr. 353 kritērijus var izmantot kā metodisku paraugu prasību formulēšanai piegādātājiem.

Citās valstīs

Eiropas Komisijas ilgtspējīgu pasākumu vadlīnijās piegādātājiem piemērojamās prasības strukturētas minimālajā un paaugstinātajā līmenī.

Nr.	Līm.	Kritērijs	Verifikācija (pierādījums)
1.	M	Vides kritēriji iekļauti vismaz ēdināšanas, trauku un norises vietas iepirkumos un cenu aptaujās.	Iepirkuma, cenu aptaujas vai līguma dokumentācija.
2.	M	Piegādātājs apliecina prasību izpildi un pēc pieprasījuma iesniedz pierādījumus.	Piegādātāja apliecinājums un attiecīgie pierādījumi.
3.	M	Pasākuma laikā pārbauda vismaz būtiskāko līguma izpildes prasību ievērošanu.	Pārbaudes ieraksts, fotofiksācija vai pieņemšanas-nodošanas dokuments.
4.	P	Priekšroka tiek dota piegādātājiem ar vides sertifikātu vai līdzvērtīgu pierādījumu par augstāku vides sniegumu.	Sertifikāts vai līdzvērtīgs pierādījums.

12. tabula. Piegādātāju kritēriji maza pasākuma iepirkuma dokumentācijai.

4.11 Pieejamība, iekļautība un drošība

Pasākumu plāno tā, lai tajā varētu piedalīties pēc iespējas plašāks dalībnieku loks. Izvēlas norises vietu ar bezšķēršļu piekļuvi un pielāgotām sanitārajām telpām, bet informācijā par pasākumu skaidri norāda pieejamības iespējas. Reģistrācijas laikā dalībniekiem dod iespēju brīvprātīgi norādīt nepieciešamos piekļūstamības risinājumus un uztura ierobežojumus, tādējādi vajadzības apzinot savlaicīgi un nepieciešamos risinājumus nodrošinot samērīgi ar pasākuma mērogu. Organizators iepriekš pārliecinās par evakuācijas kārtību un nodrošina dalībniekiem skaidru un saprotamu informāciju par rīcību ārkārtas situācijā. Šāda pieeja paplašina līdzdalības iespējas, uzlabo drošību un stiprina pasākuma ilgtspējas sociālo dimensiju.

Latvijā

Festivālā LAMPA teritorija ir pielāgota ratiņkrēslu lietotājiem, daļai pasākumu tiek nodrošināts zīmju valodas tulkojums, bet vienā no skatuvēm – runas transkripcija ar „Tildes Balsi”.

Citās valstīs

Eiropas Komisijas ilgtspējīgu pasākumu vadlīnijās pieejamība un iekļautība ir noteikta kā atsevišķs plānošanas uzdevums līdzās vides prasībām, un to izvērtē jau norises vietas un tehnisko risinājumu izvēles posmā.

Nr.	Līm.	Kritērijs	Verifikācija (pierādījums)
1.	M	Bezšķēršļu nokļūšana līdz pasākuma telpai un pieejama pielāgota tualete.	Norises vietas apraksts un apsekojums.
2.	M	Ielūgumā sniegta informācija par norises vietas pieejamību.	Ielūguma vai pasākuma tīmekļvietnes saturs.
3.	M	Reģistrācijā iespējams brīvprātīgi norādīt nepieciešamos piekļūstamības risinājumus un uztura ierobežojumus.	Reģistrācijas anketas forma.
4.	M	Pārbaudīta evakuācijas kārtība un dalībniekiem pieejama informācija par rīcību ārkārtas situācijā.	Norises vietas drošības dokumentācija un dalībniekiem sniegtā informācija.
5.	P	Surdotulkojums, runas transkripcija vai līdzvērtīgs risinājums pieejams pēc pieprasījuma.	Pakalpojuma vai tehniskā risinājuma nodrošinājums.
6.	P	Lielākām sanāksmēm nodrošināta klusa telpa vai mierīga zona.	Norāde telpu plānā un pasākuma informācijā.

13. tabula. Pieejamības, iekļautības un drošības kritēriji maza pasākuma iepirkuma dokumentācijai.

5 Komunikācija

Ilgospējas komunikācijas kvalitāti nosaka nevis „zaļo” vārdu skaits, bet gan vēstījuma saikne ar faktiski īstenotu rīcību.

Auditorijai jābūt skaidram, ko organizators jau ir izdarījis, kāda rīcība tiek sagaidīta no dalībnieka un kur vai kā to iespējams īstenot. Tāpēc komunikācijai jābūt konkrētai, savlaicīgai, pārbaudāmai, viegli uztveramai un sasaistītai ar pasākuma norisi un infrastruktūru.

Praksē komunikāciju ieteicams veidot pēc divām savstarpēji papildinošām formulām:

Rīcību veicinošs vēstījums

organizatora izvēle → pamatojums → dalībnieka rīcība → kur un kā to īstenot

Rezultātu vēstījums

izvirzītais mērķis → īstenotā darbība → izmērītais rezultāts → datu avots un tvērums →

nākamais solis

5.1. Komunikācija pirms, laikā un pēc pasākuma

PIRMS

Pirms pasākuma dalībnieks pieņem vairākus lēmumus, kas vēlāk ietekmē pasākuma vides pēdu – pārvietošanās veidu, līdzī ņemamos priekšmetus un ēdināšanas izvēli. Tāpēc ilgspējas informāciju sniedz savlaicīgi un tajā pašā vietā, kur pieejama pārējā praktiskā informācija. Minimāli norāda, kā pasākuma vietu sasniegt ar sabiedrisko transportu, kājām un velosipēdu, tostarp maršrutus, pieturvietas un velonovietnes; ko ieteicams paņemt līdzi, piemēram, atkārtoti lietojamu ūdens pudeli; kādas ēdināšanas izvēles būs pieejamas, tostarp augu valsts piedāvājums; kā arī kādi pieejamības risinājumi ir nodrošināti.

LAIKĀ

Pasākuma laikā galvenais uzdevums ir palīdzēt dalībniekam ātri un pareizi izmantot izveidotos risinājumus. Priekšroku dod īsām un vizuāli uztveramām instrukcijām, vienā vietā komunicējot vienu galveno darbību, piemēram, „UZPILDI ŪDENI ŠEIT” vai „PIRMS IZMET – PASKATIES, KUR”. Pamatinformācijai jābūt redzamai uz vietas, savukārt QR kodu izmanto tikai papildu informācijai. Pie šķirošanas tvertnēm lēmums jāspēj pieņemt dažu sekunžu laikā, tāpēc garu skaidrojumu vietā izmanto attēlu, materiāla nosaukumu un skaidru virziena norādi.

PĒC

Pēc pasākuma komunikācija pāriet no iecerētās rīcības uz faktiskajiem rezultātiem. Vēlams publicēt ne tikai sasniegto, bet arī jomas, kurās mērķis nav sasniegts, vienlaikus norādot nākamo uzlabojumu. Tas palielina komunikācijas ticamību un parāda nepārtrauktas pilnveides pieeju. Piemēram:

„54 % dalībnieku ieradās ar sabiedrisko transportu, velosipēdu vai kājām. Mērķis bija 60 %.
Nākamajā pasākumā informāciju par sabiedrisko transportu iekļausim jau reģistrācijas posmā.”

5.2. No vispārīga saukļa uz konkrētu rīcības vēstījumu

Vispārīgi saukļi nepasaka, kāda rīcība tiek sagaidīta no dalībnieka, un var palielināt zaļmaldināšanas risku. Tāpēc komunikācijai jābūt konkrētai un rīcību veicinošai – sauklim vai apgalvojumam jānorāda, ko tieši dalībnieks var darīt un, ja iespējams, arī kur vai kā to izdarīt.

Joma	✗ Izvairīties no	✓ Ieteicamais formulējums
Mobilitāte	„Brauc zaļi!”	„Izvēlies sabiedrisko transportu – tuvākā pietura atrodas 300 m no pasākuma ieejas.”
Ūdens	„Saudzē resursus!”	„Paņem līdzi savu ūdens pudeli – pasākumā būs pieejami bezmaksas dzeramā ūdens uzpildes punkti.”
Atkritumi	„Šķiro atbildīgi!”	„Pirms izmet – paskaties, kur. Iepakojums → dzeltenajā; bioatkritumi → brūnajā konteinerā.”
Ēdināšana	„Izvēlies ilgtspējīgu maltīti!”	„Izvēlnē augu valsts maltītes atzīmētas ar 🌱. Paņem tik, cik apēdīsi.”
Rezultāti	„Mēs esam zaļš pasākums.”	„Šogad nešķirotu atkritumu daudzums uz dalībnieku samazināts par X% salīdzinājumā ar iepriekšējo pasākumu.”

14. tabula. Rīcības vēstījumu piemēri. Formulējumi izmantojami kā ierosmes – pirms publicēšanas jāpārlicinās, ka tie atbilst konkrētā pasākuma faktiskajai situācijai.

5.3. Zaļmaldināšanas novēršana komunikācijā

Vides apgalvojumiem jābūt konkrētiem, pamatotiem un pārbaudāmiem. No 2026. gada 27. septembra piemērojamais regulējums īpašu uzmanību pievērš vispārīgiem vides apgalvojumiem, kuri nav pietiekami pamatoti. Tāpat nedrīkst radīt iespaidu par visa pasākuma vides sniegumu, ja pierādījumi attiecas tikai uz atsevišķu tā aspektu, un apgalvojumu par klimatneitralitāti vai samazinātu klimata ietekmi nedrīkst pamatot tikai ar emisiju kompensēšanu. Biežākie „sarkanie karogi” un drošāka komunikācijas pieeja apkopoti tabulā.

Sarkanais karogs	Drošāka pieeja
„100% zaļš pasākums”, „videi draudzīgs pasākums”	Nosaukt konkrētos sasniegumus un izmērāmus rādītājus, piemēram, „nešķīroto atkritumu daudzums uz vienu dalībnieku samazināts par X%”.
„Bez ietekmes uz vidi”	Norādīt, kuras ietekmes kategorijas ir vērtētas un kādas ir aprēķina robežas, jo pasākumam praktiski vienmēr ir vairāk nekā viena ietekme uz vidi.
„CO ₂ neitrāls” tikai kompensācijas dēļ	Atsevišķi norādīt bruto emisijas, panākto emisiju samazinājumu un kompensācijas lomu.
„Ekoloģiski materiāli”, „ilgtspējīgs ēdiens”	Precīzi nosaukt izmantoto materiālu, sertifikātu un tā tvērumu vai norādīt izmērāmu rezultātu, piemēram: „X % piedāvāto porciju bija augu valsts”.
„Zaļš pasākums” viena sertificēta produkta dēļ	Precīzi norādīt, kurš produkts vai pakalpojums ir sertificēts un uz ko sertifikāts attiecas.
Dati bez konteksta, piemēram, „1,2 t CO ₂ e”	Norādīt aprēķina robežas, periodu, salīdzinājuma bāzi un vienību, piemēram, kg CO ₂ e uz vienu dalībnieku.

15. tabula. Zaļmaldināšanas riski komunikācijā un drošāka pieeja.

Ja pasākuma organizēšanu vai komunikāciju nodrošina ārpalpojuma sniedzējs, līgumā paredz, ka izpildītāja sagatavotā informācija par pasākuma vides praksi pirms publiskošanas ir saskaņojama ar pasūtītāju. Vides apgalvojumus drīkst izteikt tikai par faktiski īstenotiem pasākumiem un tikai tādā apjomā, kādā tos iespējams pamatot ar atbilstošiem pierādījumiem.

6 Izvērtējums: kā novērtēt pasākuma rezultātu

Novērtēšanai ir trīs galvenās funkcijas: tā pamato lēmumus par to, kur ieguldīt resursus, lai panāktu lielāko ietekmes samazinājumu, ļauj vadīt progresu, salīdzinot rezultātus ar izvirzītajiem mērķiem un iepriekšējiem pasākumiem, un nodrošina atskaitīšanos, veidojot pamatu ticamai komunikācijai un vienlaikus mazinot zaļmaldināšanas risku.

Proporcionalitāte

Mērīšanas apjomam jāatbilst pasākuma mērogam un pieejamajiem datiem. Mazam pasākumam parasti pietiek ar pašnovērtējuma kontrolsarakstu un dažiem tiešo rezultātu rādītājiem, savukārt pilns oglekļa pēdas aprēķins ar ārēju verifikāciju vairāk piemērots lieliem pasākumiem.

Metodikas konsekvence

Starp pasākumiem saglabā vienādu uzskaites pieeju, datu avotus un jautājumus, jo tikai tad novērotā dinamika atspoguļo faktiskas izmaiņas, nevis atšķirības mērīšanas metodē.

Rādītājus strukturē trīs līmeņos:

1 · IEGULDĪJUMS

Raksturo organizatora veiktās darbības, piemēram, uzstādīto šķirošanas punktu skaitu.

2 · TIEŠAIS REZULTĀTS

Fiziski izmērāmi rezultāti, piemēram, atkritumu daudzums pa frakcijām, drukas apjoms vai ēdināšanas struktūra.

3 · IZNĀKUMS

Sasniegtās izmaiņas, piemēram, nešķiroto atkritumu samazinājums uz vienu dalībnieku salīdzinājumā ar iepriekšējo pasākumu.

Šāds nošķirums palīdz izvairīties no izplatītas kļūdas – ziņot tikai par veiktajām darbībām, neparādot to rezultātus. Tāpēc katrai būtiskai darbībai vēlams noteikt arī atbilstošu rezultāta vai iznākuma rādītāju.

6.1. Ko mazā pasākumā fiksēt

Maza pasākuma pašnovērtējumam parasti pietiek ar datiem, kurus iespējams iegūt bez būtiskām papildu izmaksām no reģistrācijas informācijas, rēķiniem un vienkāršas uzskaites:

☐ dalībnieku skaits klātienē un attālināti

☐ atkritumu daudzums pa frakcijām – svarā, tilpumā vai vismaz maisu skaitā

☐ ēdināšana: pasūtīto porciju skaits, veģetāro vai augu valsts maltīšu piedāvājuma īpatsvars, pārtikas pārpalikumi un ziedotās pārtikas apjoms

☐ izsniegto un atpakaļ saņemto daudzkārt lietojamo trauku skaits, ja izmantota depozīta vai nomas sistēma

☐ drukāto materiālu apjoms un drukas nepieciešamības pamatojums

☐ dalībnieku pārvietošanās veids, ja šāda informācija ir iegūta reģistrācijas anketā

☐ elektroenerģijas patēriņš kilovatstundās, ja pasākuma telpai ir pieejama atsevišķa uzskaitē

☐ galvenie nodrošinātie pieejamības risinājumi

6.2. Pasākuma ietekmes kartīte

Pēc pasākuma organizators aizpilda vienas lapas ietekmes kartīti. To var pievienot līguma izpildes dokumentācijai, izmantot iekšējā izvērtēšanā un salīdzināt starp pasākumiem. Kartītē norāda arī datu un metodikas ierobežojumus, lai rezultāti netiktu interpretēti kā precīzāki, nekā to pieļauj izmantotie avoti.

Maza pasākuma ietekmes kartīte		AIZPILDĀMA VEIDNE
Pasākums / datums / norises vieta	_____	
Dalībnieku skaits	klātienē ____; attālināti ____	
Mobilitāte	kājām/velo ____%; sabiedriskais transports ____%; auto ____%; cits ____%	
Enerģija	elektroenerģija ____ kWh (ja pieejama atsevišķa uzskaite)	
Atkritumi	kopā ____ kg/maisi; nešķirotie ____; bio ____; iepakojums ____	
Daudzkārt lietojamie trauki	izsniegti ____; atgriezti ____; atgriešanas īpatsvars ____%	
Ēdināšana	porcijas ____; veģetārais piedāvājums ____%, augu valsts piedāvājums ____%; pārpalikumi ____ kg; ziedots ____ kg	
Materiāli un druka	atkārtoti izmantoti ____%; drukas apjoms ____	
Piegādātāju prasības	līgumi ar ilgtspējas prasībām ____%; pārbaudītas prasības ____%	
Pieejamība un iekļautība	galvenie ieviestie risinājumi: _____	
3 galvenie sasniegumi	1) _____ 2) _____ 3) _____	
3 galvenās problēmas	1) _____ 2) _____ 3) _____	
Ko mainīt nākamajā pasākumā	_____	

16. tabula. Maza pasākuma ietekmes kartīte (aizpildāma veidne).

PRAKTISKAIS PRINCIPS IEPIRKUMU VEICĒJAM

Pasūtītājam nav obligāti jānosaka konkrēta komerciāla platforma vai sertifikācijas shēma. Iepirkuma dokumentācijā primāri nosaka sasniedzamo rezultātu, mērāmo rādītāju, datu nodošanas formātu, pieņemamos pierādījumus un pārbaudes kārtību. Konkrētu marķējumu vai sertifikāciju izmanto tikai tad, ja tas ir samērīgi ar iepirkuma priekšmetu un vienlaikus ir paredzēta līdzvērtīgu pierādījumu pieņemšana. Šāda pieeja mazina nepamatotas konkurences ierobežošanas risku un nodrošina, ka prasību izpildi iespējams faktiski pārbaudīt arī līguma izpildes laikā.

Noslēgums

Atbildīga maza pasākuma organizēšana lielā mērā balstās uz dažām savlaicīgi pieņemtām izvēlēm – pasākuma formātu un norises vietu, ēdināšanas risinājumiem un materiālo nodrošinājumu.

Daudzi minimālā līmeņa kritēriji neprasa būtisku papildu budžetu un ir īstenojami ar Latvijas tirgū plaši pieejamiem risinājumiem.

Praktiski ieteicams sākt ar minimālā līmeņa prasību iekļaušanu tehniskajās specifikācijās un pasākuma plānošanā, pēc pasākuma fiksēt rezultātus ietekmes kartītē un, balstoties uz iegūtajiem datiem, ar katru nākamo pasākumu pakāpeniski ieviest paaugstināta līmeņa prasības. Tādējādi ilgtspējas principi kļūst nevis par atsevišķu papildinājumu, bet par daļu no ierastā pasākumu plānošanas, iepirkuma un izvērtēšanas procesa.

1

Iekļauj M līmeņa prasības specifikācijā un plānošanā

2

Pēc pasākuma fiksē rezultātus ietekmes kartītē

3

Ar katru nākamo pasākumu pakāpeniski ievies P līmeni

Detalizētāku pamatojumu, Latvijas un starptautiskās prakses piemērus, ietekmes novērtēšanas metodiku un komunikācijas veidnes skatīt pilnajā ziņojumā „Atbildīgu un vidi cenošu pasākumu organizēšanas ceļvedis”. Lieliem pasākumiem, tostarp brīvdabas festivāliem un koncertiem, ir sagatavots atsevišķs ceļvedis.

Interreg
Baltic Sea Region

Co-funded by
the European Union

CIRCULAR ECONOMY

Creative Circular Cities

**RĪGAS ENERĢĒTIKAS
AĢENTŪRA**

LATVIJAS
IEPĪRKUMU
ASOCIĀCIJA